

Not to be alone

Ars Poetica 2017

Ars Poetica je občianske združenie, ktoré od roku 2003 pravidelne uskutočňuje medzinárodne renomovaný festival poézie. Konal sa aj tento rok.

Poetka Titilope Sonuga na festivale Ars Poetica 2017. Foto Leontína Berková

Foto Desana Dudášová

Nigérijsko-kanadská poetka Titilope Sonuga, píšuca o únosoch dievčat z afrického Chiboku, Slovenka Eleni Cay, hľadajúca krásu v digitálnom svete, Francúzka s arabskými koreňmi Aurélie Lassaque, ktorá stále verí, že práve poézia môže priniesť mier a slobodu tam, kde zlyhala múdrosť, ale aj nemecká performerka vlastniaca takisto švajčiarsky pas Nora Gomringer, tvoriaca básne humorne personifikujúce civilizačné choroby. Tieto štyri poetky patrili do tohtoročného výberu dvadsiatich básnikov 15. ročníka medzinárodného festivalu poézie Ars Poetica 2017 v Bratislave. V porovnaní s minulým rokom – kedy prišlo viacero autorov z Ázie, najmä z Indie, či zo Spojených štátov amerických, sa teraz festivalový tím sústredil na poetov z Európy, s presahom na africký kontinent.

Sila ženskej identity

„V tomto ročníku máme spoločného menovateľa, ktorý spája viacero významných osobností, a to je sila ženskej identity a ženskej osobnosti. Nielen povznášajúca sila poézie, ale aj povznášajúca sila ženskej tvorivosti, životnej energie a nezlomnosti,“ vyjadril sa v rozhovore riaditeľ podujatia Martin Solotruck.

Na zhliadnutie festivalu som si vybrala piatok a sobotu večer – voľné dni pre väčšinu pracujúcich. Vrcholom toho piatkového bola oceňovaná poetka z Nigérie Titilope Sonuga, ktorá už za svoju prvú zbierku *Down to Earth* (Pri zemi) v roku 2011 získala cenu pre mladých spisovateľov od Canadian Authors Association a jej básne sa objavili v antológii dvadsiatich vybraných afrických poetov *Soaring Afrika* (Vznášajúca sa Afrika). Výberu jej tvorby dominovala báseň o unesených dievčatách z lokality Chibok v Nigérii s názvom *Vracia sa*

dievča popálené hlboko vnútri. Otravný čin sa stal pred viac ako troma rokmi, kedy teroristi z militantnej organizácie Boko Haram uniesli zo strednej školy 276 dievčat. Väčšina z nich sa ešte stále domov nevrátila.

„Často sa zamýšľam nad témami, ktoré neboli povedané, alebo boli povedané a neboli vypočuté. Zaoberám sa problematikou zmiznutých žien, ich zmiznutím nielen fyzickým, ale aj na emocionálnej úrovni,“ prezrádza mi Titilope. Autorka sa vo svojej poézii venuje aj utečeneckej kríze. Nigéria je štatisticky jednou z najčastejších krajín pôvodu utečencov. Nie je takisto nezvyčajné, ak sa mladé dievčatá do vytúženého cieľa svojej cesty nedostanú, ale zahynú na mori či oceáne.

Riešenie témy utečenectva je podľa Titilope dlhou cestou. „Poetka Warsan Shire to opísala asi takto: „Nikto nepoloží svoje dieťa do oceánu, iba ak je jeho domovom papuľa žraloka.“ Ak by sme chceli hľadať riešenie tohto problému, museli by sme sa pozrieť stovky rokov dozadu, do čias kolonizácií a ich škôd. Musíme hlbšie atakovať otázky, prečo sa stali domovy pre ľudí nedostupnými. Sú to generácie a generácie utrpenia, chudoby a vykorisťovania,“ vysvetľuje ďalej Titilope a dodáva: „Chcem ľuďom pripomínať, že nie sú na svete sami. Všetci máme nejaké ľudské skúsenosti. Či ja som z Nigérie, alebo vy zo Slovenska, je tam práve niečo v ľudskej skúsenosti, čo nás spája.“

List developerovi a Alzheimer

Počas piatkového večera vystúpila ešte napríklad Slovenka Eleni Cay roky žijúca vo Veľkej Británii s básňami zo zbierky *Záchvevy motýľa v digitálnom čase*, ktorá vyšla v tomto roku aj v prestížnom vydavateľstve Parthian Books. Eleni

o sebe hovorí, že sa vo všetkom a všade usiluje nájsť krásu, a tú hľadá aj v nových technológiách. Tak vznikla aj báseň *Digitálne myšlienky* či *Vitaj, digitálno!* Francúzka Aurélie Lassaque večer ozvláštnila okcitánskym tradičným spôsobom spievania a básňami vo francúzštine. Poetka sa v budúcom roku chystá na literárny festival v severoafrickom Tunisku.

V sobotu vystúpil napríklad básnik a vedecký pracovník Ústavu slovenskej literatúry Slovenskej akadémie vied Michal Habaj s básňou nazvanou *List developerovi*, v ktorej vedie ostrý monológ s developerom, či autor piatich kníh poézie Semier Insayif z Rakúska. Semier v textoch prepája iracké piesne – keďže z Iraku pochádza jeho otec –, s textami v Nemčine, teda s jazykom krajiny, kde sa narodil. Večer hier so slovami a zvukmi vygradoval – vďaka energetickej a extrovertnej performerke Nemke Nore Gomringer – s textami sprevádzanými hudobníkom, hráčom na perkusie Philippom Scholzom. Na scénu sa dostala tiež báseň *Zabudla som*. Jej ústrednou témou je choroba straty pamäte – Alzheimer.

„Mám pocit, že humor nám niekedy môže pomôcť pamätať si aj tie najbolestivejšie spomienky v dobrom svetle. Nie je to o tom, prifarbovať si veci naružovo alebo tváriť sa, že sú krajšie, ale jednoducho si ich pamätať,“ hovorí Nora Gomringer, autorka, ktorá vizualizuje civilizačné ochorenia do ľudských podôb, a tak s nimi vedie vtipný monológ alebo dialóg.

Súčasnou festivalu Ars Poetica 2017 bola aj tento rok filmová časť či workshop pre deti. Návštevníci si mohli napríklad vyskúšať rolu autentických performerov počas tanečného workshopu Roberta Štěpánkovej.

Linda Nagypová